

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет (інститут) географічний

Кафедра економічної та соціальної географії

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ

(назва освітнього компонента)

Підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

(назва освітнього рівня)

спеціальності А 4 Середня освіта

(шифр і назва спеціальності)

предметної спеціальності А 4. 07 Середня освіта (Географія)

освітньо-професійної програми Середня освіта. Географія

(назва освітньо-професійної програми)

Силабус освітнього компонента «ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ» підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань А Освіта, спеціальності А 4 Середня освіта, предметної спеціальності А 4. 07 Середня освіта (Географія), за освітньо-професійною програмою Середня освіта. Географія.

Розробник: Потапова А. Г., кандидат географічних наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Ткачук Н. М.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економічної та соціальної географії
протокол № 1 від 27 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри: _____

Погребський Т. Г.

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, Освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	<i>А Освіта</i>	Нормативний
Кількість годин / кредитів 120/4	<i>А 4 Середня освіта</i>	Рік навчання 1-й
		Семестр 2-й
ІНДЗ: немає	<i>Середня освіта. Географія.</i>	Лекції 30 год.
		Практичні 34 год.
		Самостійна робота 48 год.
Мова навчання українська	<i>Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти</i>	Консультації 8 год.
		Форма контролю: екзамен

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Викладач	Потапова Алла Геннадіївна
Науковий ступінь	Кандидат географічних наук
Вчене звання	Доцент
Посада	Доцент кафедри економічної та соціальної географії
Профайл	https://wiki.vnu.edu.ua/wiki/Потапова_Алла_Геннадіївна
Телефон	+380503783394
e-mail	potapova.alla@vnu.edu.ua
Дні занять	https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=700

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Анотація освітнього компонента. Силабус освітнього компонента «Основи економіки» складено відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта. Географія» підготовки бакалавра, спеціальності А 4 Середня освіта (Географія).

«Основи економіки» є освітнім компонентом з циклу загальної підготовки.

Пререквізити

Для успішного опанування освітнього компонента «Основи економіки» здобувач освіти повинен володіти знаннями та компетентностями, отриманими під час вивчення таких ОК: «Вступ до спеціальності». Основою для опанування шкільних курсів з математики, економічних курсів, географії.

Формальних обмежень щодо пререквізитів немає – курс є базовим та може вивчатися здобувачами без спеціальної економічної підготовки.

Постреквізити

Освітні компоненти, для вивчення яких потрібні знання, уміння й навички, що здобуваються по завершенню вивчення освітніх компонентів «Підприємництво та фінансова грамотність у закладах загальної середньої освіти», «Економічна та соціальна географія»

України», «Географія світового господарства з основами регіоназнавства», «Навчальна економіко-географічна практика», а також освітніх компонентів вільного вибору.

Мета і завдання освітнього компонента

Загальною метою освітнього компонента «Основи економіки» є формування системи знань про загальні основи функціонування і розвитку економічних систем та моделі поведінки в них господарюючих суб'єктів, оволодіння методикою викладання освітнього компонента в школі.

Основними завданнями вивчення освітнього компонента є:

- формування системи знань про економічну поведінку суб'єктів економіки в умовах обмежених виробничих ресурсів і безмежних потреб усупільстві;
- набуття ринково-економічного мислення здобувачів освіти;
- з'ясування ролі економічних знань у процесі реалізації економічної політики та економічному регулюванні, засвоєнні розуміння тих ринкових перетворень, що відбуваються у національній та світовій економіці;
- вироблення вміння самостійно здійснювати аналіз економічних процесів;
- вивчити зміст та структуру шкільної економічної освіти, підручників; забезпечити засвоєння теоретичних засад методики викладання економіки;
- навчити аналізувати шкільні підручники та інші засоби навчання і доцільність застосування дидактичних інструментів; проектувати зміст навчання, різні види пізнавальної діяльності учнів і способи їх включення у процес навчання;
- забезпечити оволодіння навичками організації навчально-пізнавальної діяльності учнів на уроці та коригування в процесі ведення уроку;
- виробити вміння користуватися методичним апаратом викладання економіки, забезпечити опанування елементами педагогічних технологій та теоретичних знань з економіки.

Результати навчання (Компетентності)

Компетентності, формування котрих забезпечує вивчення освітнього компонента «Основи економіки»:

Загальні компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях (**ЗК1**);
- знання й розуміння предметної області та професійної діяльності (**ЗК2**);
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю (**ЗК3**);
- здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі (**ЗК4**);
- до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (**ЗК6**);
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (**ЗК7**);
- здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності (**ЗК 12**).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету (**ФК1**);
- здатність забезпечувати навчання учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області предметної спеціальності (**ФК2**);
- здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів

навчання учнів; формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення **(ФК4)**;

– здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства **(ПК1)**;

– здатність доцільно і критично використовувати географічні та економічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами географічних явищ і соціально-економічних процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному) **(ПК2)**;

– здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі (світу), материків і океанів, України **(ПК3)**;

– здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, просторових процесів і форм організації життя людей **(ПК5)**;

– здатність встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних та економічних чинників її розвитку, аналізувати й пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства України та регіону **(ПК6)**;

– здатність відтворювати основні теорії та закони економіки, оцінювати нові відомості й інтерпретації в контексті формування в учнів системних економічних знань, компетентності підприємливості і фінансової грамотності **(ПК9)**.

Результатом вивчення освітнього компонента «Основи економіки» є:

– демонструє вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання **(РН2)**;

– демонструє знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперує базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності **(РН7)**;

– генерує обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами **(РН8)**;

– застосовує сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності **(РН9)**;

– демонструє володіння сучасними технологіями пошуку наукової інформації для самоосвіти та застосування її у професійній діяльності **(РН10)**;

– знає та розуміє основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географії, економіки предмет їх дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географічної та економічної науки **(ПРН1)**;

– пояснює просторову диференціацію географічної оболонки і географічного середовища на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях **(ПРН2)**;

– описує основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих їхніх компонентів, класифікує зв'язки й залежності між компонентами, знає причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них **(ПРН3)**;

– пояснює зміни, які відбуваються в географічному середовищі під впливом природних і антропогенних чинників, формулює наслідки й детермінанти в контексті концепції сталого розвитку людства **(ПРН4)**;

– формує в учнів уміння користуватися географічною та картографічною мовою в навчальному процесі, здійснювати відбір, аналіз, представлення і поширення географічної інформації, використовуючи різноманітні письмові, усні та візуальні засоби; користуватися картографічними матеріалами; застосовувати ГІС-технології **(ПРН5)**;

– застосовує базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії, економіки, теоретичні й емпіричні досягнення на рівні, що дозволяє інтерпретувати природно-географічні та суспільно-географічні, економічні явища і процеси, пов'язувати й порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії, економіки **(ПРН6)**;

– уміє характеризувати природні регіони, ландшафти й біогеоценози, пояснювати їхні

особливості та взаємозв'язки, сформовані географічним положенням й іншими географічними чинниками (зокрема під час навчальних польових практик) (ПРН7);

– дотримується сам під час польових навчальних практик та формує відповідальне ставлення учнів до природи, повагу до культурних цінностей і традицій місцевого населення під час екскурсій, походів і експедицій з учнівською молоддю (ПРН12).

Soft Skills, що формуються в межах освітнього компонента «Основи економіки»

Аналітичне та критичне мислення – уміння абстрагуватися, аналізувати й синтезувати інформацію, робити обґрунтовані висновки (ЗК1, ФК4, ПК9).

Комунікаційні навички – здатність ефективно висловлювати думки державною мовою в усній і письмовій формах, презентувати результати, здійснювати професійну комунікацію іноземною мовою (ЗК3, РН2, РН8).

Інформаційна грамотність та цифрові компетентності – навички пошуку, відбору, критичного аналізу інформації з різних джерел, використання сучасних ІКТ та цифрових ресурсів у навчанні й професійній діяльності (ЗК4, РН9, РН10, ПРН5).

Командна робота та міжособистісна взаємодія – уміння працювати у групі, співпрацювати з представниками інших спеціальностей, брати участь у колективному вирішенні завдань (ЗК6).

Громадянська активність і соціальна відповідальність – усвідомлення цінностей демократичного суспільства, відповідальне ставлення до природи й соціального середовища, дотримання принципів сталого розвитку (ЗК7, ПК1, ПРН4, ПРН12).

Підприємливість та фінансова грамотність – здатність застосовувати економічні знання для аналізу соціально-економічних процесів, прийняття рішень, формування уявлення про економічну поведінку в реальних життєвих і професійних ситуаціях (ПК9).

Самоорганізація та навчання впродовж життя – здатність організовувати власну навчальну та професійну діяльність, використовувати наукову інформацію для саморозвитку і підвищення кваліфікації (ФК1, РН10).

Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практичні роботи	Самостійна робота	Консультації	*Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Методичні аспекти викладання економіки						
Тема 1. Об'єкт та мета економічних досліджень. Зміст і мета шкільної економічної освіти	8	2	2	4	-	ДС, РК, ІРС/2
Тема 2. Потреби та споживчі блага	6,5	2	2	2	0,5	ДС, РК, ІРС/3
Тема 3. Виробництво. Фактори виробництва	6,5	2	2	2	0,5	ДС, РК, ІРС/3
Тема 4. Моделі ринкової, планової та змішаної економіки	7,5	2	2	3	0,5	ДС, РК, ІРС/3
Тема 5. Попит, пропозиція, ринкова ціна	9	2	2	4	1	ДС, РК, ІРС/3
Тема 6. Гроші: їх функції та види	7,5	2	2	3	0,5	ДС, РК, ІРС/3
Тема 7. Ринкова структура: особливості різних ринків	6,5	2	2	2	0,5	ДС, РК, ІРС/3
Тема 8. Доходи у ринковій економіці	8,5	2	2	4	0,5	ДС, РК, ІРС/3
Разом за модулем 1	60	16	16	24	4	23
Змістовий модуль 2. Національна економіка та її регулювання						
Тема 9. Структура економіки	7,5	2	2	3	0,5	ДС, РК, ІРС/3
Тема 10. Оцінка результатів національного виробництва: ВВП	7,5	2	2	3	0,5	ДС, РК, ІРС/3

Тема 11. Зайнятість і безробіття	7,5	2	2	3	0,5	ДС, РК, ІРС/3
Тема 12. Інфляція як макроекономічне явище	7,5	2	2	3	0,5	ДС, РК, ІРС/3
Тема 13. Ціни, доходи, споживання, нагромадження	7,5	2	2	3	0,5	ДС, РК, ІРС/3
Тема 14. Податки та державний бюджет	7,5	2	2	3	0,5	ДС, РК, ІРС/3
Тема 15. Грошова політика держави	6,5	1	2	3	0,5	ДС, РК, ІРС/3
Тема 16. Світова економіка	8,5	1	4	3	0,5	ДС, РК, ІРС/6
Разом за модулем 2	60	14	18	24	4	27
Модульна контрольна робота 1						Т / 15
Модульна контрольна робота № 2						Т / 15
Самостійна робота						20
Всього годин / Балів	120	30	34	48	8	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота є невід’ємною складовою освітнього процесу та спрямована на поглиблення знань, формування навичок аналізу економічної інформації, розвитку критичного мислення та академічної доброчесності.

Вид самостійної роботи	Короткий опис	Максимальна кількість балів
1	2	3
Опрацювання навчальної літератури, конспектів лекцій	Ознайомлення з ключовими поняттями, категоріями, економічними законами та моделями	-
Підготовка тез виступів	Написання тез для семінару або науково-практичної конференції	5
Написання аналітичної статті / есе	Викладення авторської позиції щодо актуальних економічних проблем із використанням наукових джерел	10
Пошук і аналіз економічної інформації	Робота зі статистикою, електронними базами даних, складання короткого огляду	3
Підготовка мультимедійної презентації / інфографіки	Візуалізація економічних явищ і процесів у формі презентації або інфографіки	10
Виконання тестових завдань для самоконтролю	Онлайн-тести або письмові завдання для перевірки засвоєння матеріалу	10

Оцінювання здійснюється за накопичувальною системою. Максимальна кількість балів – 20.

Основні критерії:

1. Змістовність та повнота розкриття теми – відповідність завдання поставленим вимогам, логічність і аргументованість викладу (0–5 балів).
2. Аналітичність та критичне мислення – уміння узагальнювати, робити висновки, застосовувати економічні категорії й моделі, наводити приклади з практики (0–4 бали).
3. Грамотність та стиль викладу – правильність використання державної мови,

чіткість структури тексту, відповідність академічним стандартам (0–3 бали).

4. Використання джерел інформації та академічна доброчесність – коректне посилання на джерела, відсутність плагіату, опора на сучасні наукові публікації, статистику, офіційні дані (0–4 бали).

5. Оформлення роботи – відповідність вимогам до структури, обсягу, оформлення тексту чи презентації; візуальна привабливість (для презентацій/інфографік) (0–2 бали).

6. Своєчасність виконання – дотримання термінів подання робіт (0–2 бали).

Методи та форми навчання

Словесні методи: лекція, пояснення, розповідь, бесіда: відбувається з використанням традиційних засобів навчання у поєднанні з засобами ІКТ.

Наочні методи: мультимедійні презентації.

Практичні методи: розв'язування задач з професійно-орієнтованим змістом.

Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації: дискусії і диспути, створення ситуації пізнавальної новизни та зацікавленості.

Методи контролю: індивідуальне та фронтальне опитування, дискусія, модульний контроль за допомогою тестування, залік.

Методи самоконтролю: самостійний пошук помилок, уміння самостійно критично оцінювати свої знання, визначати пріоритетні напрямки власного навчального процесу, самоаналіз.

Форми роботи: індивідуальна, групова, фронтальна.

Форми організації навчання: лекційні заняття, практичні заняття, самостійна робота здобувачів освіти, контрольні заходи.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо здобувача освіти

Для одержання високого рейтингу необхідно виконувати наступні умови:

- не пропускати навчальні заняття, не спізнюватися на них та не займатися сторонніми справами на заняттях;
- чітко й вчасно виконувати навчальні завдання та завдання для самостійної роботи;
- виключати мобільний телефон під час занять і під час контролю знань;
- брати участь у контрольних заходах (поточний, підсумковий та контроль самостійної роботи).

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (змішана форма навчання) за погодженням із деканатом та керівником курсу.

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Відповідно до частини 4 статті 42 Закону України «Про освіту» основними видами порушення є: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання, надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання; вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Роботи, у яких виявлено плагіат, так само як і однакові роботи різних здобувачів освіти, не оцінюються.

Перекладання – забороняється.

Цитування нормативно-правових актів, статистичної інформації під час виконання завдань не вважається плагіатом за умови наявності посилань.

Політика щодо дедайннів та перекладання

Поточний контроль засвоєння навчального процесу за темами освітнього компонента здійснюється під час проведення практичних занять згідно з розкладом.

Якщо здобувач освіти отримав бал за темою освітнього компонента менший за максимальний, він має право лише один раз повторно скласти поточний контроль за темою (усна відповідь та виконання завдань). Зараховується найвищий результат. Скласти поточний контроль за темою можна на консультації у вільний від аудиторних занять час.

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), він має право на консультаціях, а також з використанням ресурсів електронного курсу на платформі Moodle, відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється централізовано для усіх здобувачів освіти у визначений викладачем час. З графіком консультацій можна ознайомитися на кафедрі та на електронному курсі на платформі Moodle. Кінцевий термін перекладання та ліквідації заборгованості обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Оцінювання здійснюється відповідно до чинного Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (<https://ed.vnu.edu.ua/71-2/нормативні-документи-вну-імені-лєсі-у>).

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента. Завдання із цих видів поточного контролю оцінюється в діапазоні від 0 до 70 балів. Здобувач освіти може скласти пропущені з поважної причини теми та покращити свій результат та ту суму балів, яку було виділено на ці теми.

Поточна оцінка – це сума балів, які отримує здобувач за:
– поточну роботу з відповідних тем;
– виконання завдань з відповідних тем (під час аудиторного заняття та на платформі електронного курсу Moodle).

За активність на заняттях здобувач освіти може отримати до 20 % максимального поточного бала, при цьому сума поточних балів за семестр не може перевищувати 70 балів.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (до -50 %). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Неформальна освіта при викладанні ОК

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024_Viznannya_rezultativ_VNU_im_L.U._red.pdf).

Сертифікати участі у майстер-класах (семінарах, курсах тощо) на тематику, яка відповідає темам курсу, є достатньою підставою для зарахування відповідних тем.

У межах навчального року Університет може визнати результати навчання, набуті в неформальній та/або інформальній освіті, в обсязі не більше як 25 % загального обсягу кредитів, передбачених ОП.

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на окремих його завершальних етапах у формі іспиту.

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення тем змістового модуля у формі виконання здобувачем освіти модульного контрольного завдання (контрольної роботи у формі тесту на платформі Moodle).

Підсумкова модульна оцінка визначається в балах, як сума поточної та контрольної модульних оцінок.

Модуль зараховується здобувачеві, якщо він успішно виконав усі види навчальної роботи, передбачені силабусом освітнього компонента.

Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки не дозволяється. Заборгованість з модуля повинна бути ліквідована здобувачем у поза аудиторний час до початку підсумкового контролю з наступного модуля. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з модульного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Якщо підсумкова оцінка (бали) з освітнього компонента, як сума підсумкових модульних оцінок, становить не менше 75 балів, то, за згодою здобувача освіти, вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з освітнього компонента. Іспит складається тоді, якщо здобувач освіти бажає підвищити свій бал. Водночас бали, набрані здобувачем за результатами модульних контрольних робіт, анулюються.

Екзамен проводиться в усній формі, за екзаменаційними білетами.

Екзамен відбувається в період заліково-екзаменаційної сесії, передбаченої навчальним планом, згідно із затвердженим графіком освітнього процесу і розкладом.

До екзамену не допускається здобувач вищої освіти, який набрав менше ніж 35 балів за навчальну роботу впродовж семестру, не виконав і не здав усі практичні завдання, не відвідував без поважних причин більшу частину лекцій.

Критерії оцінювання знань здобувачів освіти

Від 75 до 100 % максимального бала, який передбачений цим силабусом за виконання практичної роботи.

Робота виконана вчасно, повністю відповідає поставленому завданню; отримані правильні результати; звіт виконано охайно; висновки до роботи повні, самостійні та обґрунтовані, відсутні логічні, граматичні та стилістичні помилки; наявні правильно оформлені посилання на джерела; на захисті здобувачем освіти продемонстровано розуміння як загального результату, так і кожного етапу роботи; здобувач знає нормативну базу, вільно володіє основними категоріями освітнього компонента, здатен пояснювати природу та зміст основних явищ і процесів, аргументовано викладає зміст навчального матеріалу, вміє доводити проблему, посилаючись на власні міркування, наукові джерела та дані, отримані за допомогою доступних інформаційних технологій і баз даних, вирішує складні проблемні завдання. Під час здійснення поточного контролю у формі тестів правильно вирішено від 75 до 100 % тестових завдань.

Від 50 до 75 % максимального бала, який передбачений цим силабусом за виконання практичної роботи.

Робота виконана вчасно, загалом відповідає поставленому завданню; в отриманих результатах та висновках наявні незначні недоліки; у звіті є несуттєві помилки як в змісті, так і в оформленні; на захисті здобувачем освіти загалом продемонстровано розуміння загального результату та кожного етапу роботи, проте наявні несуттєві помилки; здобувач освіти самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, допускає несуттєві помилки коли пояснює природу та зміст основних явищ і процесів; загалом демонструє вміння проводити збір та інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел. Під час поточного контролю у формі тестів правильно вирішено від 50 до 75 % тестових завдань.

Від 25 до 50 % максимального бала, який передбачений цим силабусом за виконання практичної роботи.

Робота виконана із запізненням, наявні правильні результати менше ніж з 50 % завдань; наявні суттєві недоліки при виконанні роботи та в отриманих результатах, в оформленні та змісті звіту; висновки є неповними та недостатньо обґрунтованими; під час захисту роботи здобувач освіти припускається суттєвих помилок. Під час здійснення поточного контролю у формі тестів правильно вирішено від 25 до 50 % тестових завдань.

Від 1 до 25 % максимального бала, який передбачений цим силабусом за виконання практичної роботи.

Робота виконана із запізненням, наявні правильні результати менше ніж з 25 % завдань; наявні суттєві недоліки при виконанні роботи та в отриманих результатах, в оформленні та змісті звіту; висновки поверхневі та необґрунтовані; на захисті роботи здобувач освіти фрагментарно демонструє розуміння загального результату та кожного етапу роботи. Під час здійснення поточного контролю у формі тестів правильно вирішено менше 25 % тестових завдань.

У разі, якщо практична робота виконана із запізненням понад тиждень (без поважних причин), виконана вчасно, проте не захищена, бал знижується на 10 % від максимального балу.

Зарахування результатів навчання, отриманих у формальній та/або інформальній освіті

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024_Viznannya_rezultativ_VNU_im_L.U._red.pdf).

Результати освіти, отримані у формальній та/або інформальній освіті, можуть бути зараховані як додаткові у межах поточного оцінювання, при цьому сума поточних балів за семестр не може перевищувати 70.

Зарахування результатів навчання:

Форма освіти	Приклади результатів	Документи / способи	Максимальна
---------------------	-----------------------------	----------------------------	--------------------

		підтвердження	кількість балів
Формальна освіта	Вивчення ОК або модулів в іншому закладі освіти; академічна мобільність	Академічна довідка, витяг із залікової книжки, офіційні документи закладу освіти	До 20 балів (відповідно до частки самостійної роботи)
Інформальна освіта	Самоосвіта (опрацювання літератури, статистики, економічних кейсів); участь у тренінгах, майстер-класах; проходження онлайн-курсів (Coursera, Prometheus, EdX тощо); участь у волонтерських чи проєктних ініціативах з економічним контекстом	Сертифікати, дипломи, свідоцтва; портфоліо; результати тестування чи співбесіди; індивідуальні завдання	До 20 балів (відповідно до частки самостійної роботи)

Розподіл балів

ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ

Поточне оцінювання – максимальний бал 70.

Практична робота № 1 – максимальний бал 2,0.

Практичні роботи №№ 2–17 – максимальний бал 3,0 (за кожно).

Самостійна робота – максимальний бал 20.

Підсумкове оцінювання – максимальний бал 30.

Модульна контрольна робота № 1 – максимальний бал 15.

Модульна контрольна робота № 2 – максимальний бал 15.

Комунікація

Основні платформи для комунікації викладача зі здобувачами освіти

1. Moodle (новинний форум, система приватних повідомлень, коментарі до завдань).

2. Група у Telegram Web, яка створюється старостою і працює протягом навчального семестру.

Індивідуальна консультація може бути надана здобувачу освіти в аудиторії (згідно розкладу консультацій), в телефонному режимі, у формі відповіді на письмовий запит, надісланий на електронну пошту викладача.

Орієнтований перелік питань до екзамену

1. Економіка – об'єкт економічного дослідження.
2. Класики економічної науки.
3. Суб'єкти економічних відносин.
4. Засоби економічної науки.
5. Зв'язок економічної науки з іншими науками.
6. Потреби.
7. Споживче благо.
8. Загальні характеристики виробництва та його зміст.
9. Технологічні способи виробництва.
10. Організаційні форми виробництва.
11. Структура виробництва.
12. Фактори (ресурси) виробництва.
13. Продукт та ефективність виробництва.
14. Взаємозв'язок основних виробничих процесів – виробництва, споживання та розподілу.
15. Економічний кругообіг.

16. Особливості та принципи ринкової економіки.
17. Моделі ринкової економіки.
18. Кругообіг, особливості та принципи планової (командної) економіки.
19. Перехід від планової до ринкової економіки.
20. Змішана економіка.
21. Основні чинники ринкової ціни.
22. Ринковий попит.
23. Ринкова пропозиція.
24. Нецінові чинники ринкового попиту та пропозиції.
25. Ціна ринкової рівноваги.
26. Роль ціни рівноваги попиту та пропозиції.
27. Приклади неринкового ціноутворення.
28. Перехід від натурального до товарного господарства та виникнення грошей.
29. Економічний зміст та функції грошей.
30. Види грошей.
31. Грошова маса.
32. Структура ринку країни за об'єктами купівлі-продажу.
33. Ринок готових товарів.
34. Організація гуртової (оптової) торгівлі.
35. Організація роздрібною торгівлі.
36. Ціни товарів на ринку готової продукції.
37. Ринок виробничих ресурсів.
38. Ринок землі.
39. Ринок праці.
40. Ринок капіталів.
41. Ринок інформації.
42. Національне багатство як матеріальна основа національної економіки.
43. Цілісність національної економіки.
44. Відповідність сукупних доходів та сукупних витрат.
45. Відповідність сукупного попиту та сукупної пропозиції.
46. Циклічність як форма руху національної економіки.
47. Середні та довгі економічні цикли.
48. Система національних рахунків, валовий внутрішній продукт та інші показники національного виробництва.
49. Використання ВВП у міжнародних порівняннях.
50. Номінальний та реальний ВВП.
51. Основні характеристики національного ринку праці та безробіття.
52. Рівень безробіття та його основні види.
53. Чинники виникнення безробіття.
54. Наслідки безробіття для економіки та дії уряду з обмеження безробіття.
55. Економічний зміст і вимірювання інфляції.
54. Види інфляції за причинами виникнення.
55. Наслідки інфляції для національної економіки та антиінфляційні заходи уряду.
56. Зв'язок між інфляцією та безробіттям.
57. Ефективність ринкової економіки та невдачі (обмеження) ринку.
58. Діяльність уряду в зв'язку зі згортанням конкуренції.
59. Діяльність уряду в зв'язку з екстерналіями.
60. Суспільні (громадські) блага та діяльність уряду.
61. Розподіл доходів у суспільстві, соціальна рівність та діяльність уряду.
62. Уряд у системі економічного кругообігу.
63. Невдачі (обмеження) уряду.
64. Фінансова політика уряду та регулювання національної економіки.

65. Податки.
66. Податкова система країни.
67. Використання фінансових інструментів для стимулювання (стримування) економіки.
68. Доцільна межа податкового навантаження.
69. Державний бюджет.
70. Дефіцит державного бюджету та державний борг.
71. Грошова (монетарна) політика уряду та регулювання національної економіки.
72. Стійкість національних грошей.
73. Попит на гроші та пропозиція грошей.
74. Грошовий мультиплікатор.
75. Банківська система країни.
76. Наслідки регулювання економіки грошовими інструментами.
77. Грошова сфера та грошове регулювання української економіки.
78. Світове господарство.
79. Місце української економіки у світовому господарстві.
80. Глобалізація: економічні причини та наслідки.
81. Переваги та обмеження глобалізації.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Освітній компонент оцінюється за 100 бальною шкалою. Переведення балів внутрішньої 100 бальної шкали в національну шкалу здійснюється наступним чином:

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Потапова А. Г. Основи економічних знань у новій українській школі. Курс лекцій. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2022. 259 с.
3. Потапова А. Г. Основи економічних знань у новій українській школі. Навчальний посібник. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2022. 57 с.
4. Потапова А. Бізнес-планування: навчальний посібник. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2020. 113 с.
5. Потапова А. Г. Основи економічних знань у новій українській школі. Сертифікований електронний курс навчальної дисципліни (Модель № 2) (Протокол № 4 від 19 грудня 2022 р.).
6. Потапова А. Г. Основи економіки. Навчальний посібник. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2023. 70 с.
7. Потапова А. Г. Основи економіки. Курс лекцій. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2023. 270 с.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Бланк І., Іваненко О. Економіка: сучасні підходи та практики. Київ: Вид-во «Наука і освіта», 2021.
2. Вовк О. П., Потапова А. Г. Вплив шахів та гри Го на географію освіти, науки та

бізнесу. *Природнича освіта та наука*. Випуск 1, 2024. Рівне : Рівненський державний гуманітарний університет; ВД «Гельветика», 2024. С. 54–59. DOI: <https://doi.org/10.32782/NSER/2024-1>.

3. Голуб Геннадій, Погребський Тарас, Потапова Алла, Бринчук Наталія. Ретроспективний аналіз інвестиційної діяльності України. *Географічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*, 3 (3), 2024. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки; ВД «Гельветика», 2024. С. 34–43. DOI: <https://doi.org/10.32782/geochasvnu.2024.3.04>.

4. Ковальчук С. Основи економіки для початківців: практичний підхід. Львів: ЛНУ, 2022.

5. Петренко А., Смірнов В. Мікро- та макроекономіка: сучасні концепції та інструменти. Харків: Освітній центр, 2023.

6. Потапова Алла, Залуська Марія. Фінансова система України. *Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів* : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції (м. Луцьк, 12–14 квітня 2024 р.) / за ред. Ю. М. Барського та В. Й. Лажніка. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2024. С. 119–121.

7. Потапова Алла, Хомик Тетяна. Основні теоретичні підходи до трактування розвитку економіки. *Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів* : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції (м. Луцьк, 12–14 квітня 2024 р.) / за ред. Ю. М. Барського та В. Й. Лажніка. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2024. С. 121–122.

8. Потапова Алла, Гаврилович Крістіна. Формування міжнародної валютної системи. *Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів* : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції (м. Луцьк, 12–14 квітня 2024 р.) / за ред. Ю. М. Барського та В. Й. Лажніка. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2024. С. 122–124.

9. Потапова А., Літвінчук В. Шкільна економічна освіта. *Наукові горизонти XXI століття: мультидисциплінарні дослідження* [Електронний ресурс] : матеріали Міжнародної наукової конференції (м. Ужгород, 16–17 травня 2024 р.) / уклад. О. П. Адамчо ; УжНУ, УкрІНТЕІ. – Ужгород ; Київ, 2024. С. 1185–1187.

10. Потапова А. Застосування інноваційних технологій при вивченні економічних освітніх компонентів. *Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів* : матеріали IX Міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції (м. Луцьк, 8–9 листопада 2024 р.) / за ред. Ю. М. Барського та В. Й. Лажніка. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2024. С. 221–223.

11. Потапова А. Світовий досвід залучення іноземних інвестицій у розвиток національної економіки. *Актуальні проблеми міжнародних відносин і регіональних досліджень*: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (м. Луцьк, 1 листопада 2024 р.) / укладачі: С. Кулик, О. Борисюк. Луцьк, Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2024. С. 136–138.

12. Потапова А. Г. Інвестиційні ризики національної економіки України. *Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами*: матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф. Частина 1. Луцьк, 6 груд. 2024 р., Луцьк : Надстир'я, 2024. С. 209–210.

Допоміжна

1. Frank, R. H. Principles of Economics (2025). McGraw-Hill Education. ISBN10: 1266833439. ISBN13: 9781266833434.

2. Besanko, D., Braeutigam, R. Microeconomics (6th ed., 2020). Wiley.

3. Samuelson, W. F., Marks, S. G., Zagorsky, J. L. Managerial Economics: Analysis and Management (10th ed., 2024). Wiley. 576 s. ISBN: 978-1-394-26807-8

4. Komlos, J. Foundations of Real-World Economics (3rd ed., 2023). Routledge. 396 s. ISBN 351584715.

5. CORE Econ. The Economy 2.0.

6. Blanchard, O. Macroeconomics (9th ed., 2024). Pearson..

7. Deaton, A. Economics in America: An Immigrant Economist Explores the Land of

Inequality (2023). Princeton University Press.

8. Потапова А., Дмитроца І. Формування стратегії сталого розвитку Волинської області. Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів : матеріали V Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конференції (м. Луцьк, 8–9 квітня 2021 р.) / за ред. Ю. М. Барського, С. О. Пугача. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2021. С. 50–53.

9. Потапова А., Герасимук В. Ресурсно-інвестиційна привабливість Любешівської об'єднаної територіальної громади. Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів : матеріали V Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конференції (м. Луцьк, 8–9 квітня 2021 р.) / за ред. Ю. М. Барського, С. О. Пугача. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2021. С. 48–50.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Газета «Бізнес»: www.business.kiev.ua
2. Державна податкова адміністрація: www.sta.gov.ua
3. Державний комітет статистики України: www.ukrstat.gov.ua
4. Діловий центр України: [www.bc.kiev.ua / index.html](http://www.bc.kiev.ua/index.html)
5. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій: www.ieg.kiev.ua
6. ЛігаБізнес: www.business.liga.net
7. Міжнародний валютний фонд: www.imf.org.
8. Міжнародний інститут порівняльного аналізу: www.icaei.org.ua
9. Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України: www.me.kmu.gov.ua
10. Міністерство фінансів України: www.minfin.gov.ua
11. Національний банк України: www.bank.gov.ua
12. Організація з економічного співробітництва і розвитку: www.oecd.org
13. Світова організація торгівлі: www.wto.org
14. Статистика по Європі: www.eurostat.int/comm/eurostat Міністерство освіти і науки України www.mon.gov.ua
15. Інститут модернізації змісту освіти <https://imzo.gov.ua>
16. Державна служба статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua/>
17. Юхимович Оксана Антонівна Методичні розробки. Ігри та конкурси. <http://www.digestnvk10.org.ua/index.php?id=1&sid=7&lan=>
18. Курс «Фінансова грамотність» [https://imzo.gov.ua/kurs-finansovagramotnist/anonsi-12 ta-novini](https://imzo.gov.ua/kurs-finansovagramotnist/anonsi-12-ta-novini).